

ARDELYI ÉLET

POLITIKAI,
TARSA DALMI,
MŰVESZETI ÉS,
KÖZGAZDASÁGI
HETILAP

Emelkednek az adóbevételek.

A nagy melegben az adóalanyok könnyebben tudják az adót kiizzadni.

Barabás

Nem reklám,
hanem valóság,
hogy női és leány-
ka-felöltők leg-
olcsóbban :-:

PLESZ

Kereskedők részletesoportjának
tagja.

központi ruha-
áruházában sze-
rezhetők be,

a színház hátsó bejáratával
szemben. —: Óriási válasz-
ték, szolid és olcsó árak.

Arad legkellemesebb szórakozó helye a Városi Kávéház!

Muzsai József

ARAD,
színházzal szemben

ÖLTÖNY, TRENCH-
COATS, ULSTER

Legjobb- és legolcsóbb!

KISS ÖDÖN

autókarosszéria üzem

ARAD, Bulev. Regele
Ferdinand No. 27. :-:

Elvállal mindenféle
karosszéria készítését !!

Legszébben fényez, mos, vasal

BUTTINGER TERÉZ

gőzmosódája

volt Batthyány-uca 35

Bent az udvarban.

IDEAL, UNDERWOOD
és hordozható

írógépek

ujak és használtak állandóan rak-
táron. Nagy javító műhely! I-a ga-
rantált friss angol írógépszalagok.
Irodafelszerelések. Izléses nyom-
tatványok! Dombornyomda és
bélyegzők. Állandó gyors és gép-
írási tanfolyam.

Arad, Strada
Császár, Alexandri No. 5.
Telefon 393.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós
ruhanagyáruház szenzációs ki-
rakatait. — Mélyen leszállított
árak. Mérték utáni rendelések
gyorsan, pontosan és megbizha-
tóan eszközöltetnek. Szenzációs
nagy raktár iskolaöltönyökben.
ARAD, Színházépület.

A volt **Éles Ármin-féle**
helyiségben a mai igényeknek
megfelelő

**füszer- és csemege-
üzletet**
nyitottam.

Uj vállalatomhoz a t. közönség b. párt-
fogását kérem. Teljes tisztelettel:
Éles Lily.

Soha nem látott olcsó árak **Bogyó** harisnyauzetében Str. Eminesca 13

„ADESGO” selyemharisnya No. 45 Qual. II. lej 158. „Adesgo” No. 51. Qual. II. lej 175. „HÁROM KORONÁS” selyemharisnya Qual. II. lej 175. „TRAMELIA Qual. II. lej 145. „ORECO” lej 118 l. cénaharisnya „NICE”, „Ideal” „Margot” lej 118. Selyem flor 55 lejtől 75 lejtig. Glase bőrkeztű l. lej 185. Cérnukeztű 40 lejtől. Selyem reform női nadrág 85 lejtől.

Legszébben fest, tisztít

KNAPP

v. Weitzer-uca 11.

v. Magyar-uca 10.

Butor részletre készpénz árban Garai

kedvező feltételekkel
ARAD, Piața Avram Iancu No. 10. TIMIȘOARA, Fabrica P. Coronini No. 23.

Legjobban étkezhet a **Központi** v. Ujságíró Club éttermeiben.

ERDÉLYI ÉLET

TÁRSADALMI, MŰVÉSZETI, KÖZGAZDASÁGI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRAT
FŐSZERKESZTŐ: GELLER ÖDÖN

Uj korszak

Irta: SPECTATOR

Ma már teljesen hűvös tárgyilagossággal lehet a nagy fordulat jelentőségével foglalkozni s a sovány adatok fölött szemlélni. Most már csakugyan tudatára ébredtünk, hogy a történelem szelleme szárnyalt el fölöttünk és II. Károly, a bismarki megállapítás szerint ösztönszerű megérzéssel belekapaszkodott e fantom palást-szegélyébe. Ma repülőgép testesítette meg ezt a képzeleti ruhadarabot. Junius 8-án nem egy jól előkészített király-puccs sikerült, nem a népakarat kifejezetlen hatására s az imperiális tényezők megállapodása szerint a megtört jogfolytonosságot állították helyre; sokkal több történt: a történelem parancsolt, a szükség kényszere működött. Tulajdonképp most ért véget nálunk a háborus kaland s a sors törvénye a megnyílt érvényben sok mindent fog átértékelní. Uj korszak kezdődik, mely eldönti mi maradjon, mi legyen, hogyan és miért?

Nagyrománia sorsának az 1926. évi január 4-iki alkotmányos aktus lett a tengelye. Ami ezt megelőzte, a szerencsés háboru kalandjából született nagy reakció közülése volt, ami követte, ennek a reakciónak harca volt a megmaradásért, a hatalomért. A regáti Romániát uralkodóházával, levantin és nyugati keverékü intézményeivel együtt a liberálisok teremtették meg, de abszolút fölényre és pénzügyi hatalomra csak Nagyrománia meg-

alkotásával tettek szert. Ezt a kizárólagosságot az uj területek „lázádo“ individualizmusa s a kir. herceg önféjüése veszélyeztette, azért igyekeztek mindkettőt elnyomni a január 4-iki aktussal. Ugy látszott, hogy tökéletesen sikerül. A trónörökös lemondott jogairól, a dinasztia és a pártok végelemzésben hozzájárultak a liberális diktatura kívánalmához s az alkotmányos „lezárás“ külsőleg teljesen legális volt. Nemsokára, mikor a gyermek-királyság és regentura simán életbe lépett, a legalitás a hiányzó legitimitás egy adalékával, tehát a belső erő egy részével is gazdagodik, az oktrói-jogát a szokásjog szépíti meg. Ez csak a háboruból származó kivételes hatalommal s a nagy hatalmat méltón képviselő személyiségekkel volt lehetséges. De így is a január 4-iki tény magába vette a bomlasztó mérgeket.

A háboru forrása minden nappal apadt, a háboru erői saját végtelenségük miatt is egyre gyöngültek. A két történelmi személyiség, Ferdinand és Bratianu Ionel meghalt; Mária királyné minden kiválósága mellett sem tudta pótolni őket, Averescu pedig mindjobban eltolódott a jan. 4-iki rendtől. Az elfojtott erők mindjobban kibontakoztak. A számüzött királyfit önkéntelen körülfogó regényesség lázítani kezdett s Erdély-Besszarábia fölé a demokratikus elemek gazdagon ömölve a regát forradalmi

emlékekkel gazdag paraszt-radikalizmusába, megkezdték támadásaikat a párt diktatura ellen. A gazdasági bünök adalékai találkoztak a világválság következményeivel s így az ellenzék került uralomra. De tapasztalatlansága és ingatagsága tehetetlenül vergődött a saját belső bajai és a gazdasági krízis hálójában vagy állandón bukdácsolt az ellenfelek gáncsai között. Sorra bekövetkeztek a regentura tekintélyének összeomlása, a dinasztia meghasonlása, a politikai helyzet abszurditása, melyben minden köckadobás vakra fordult. Az emberek az eredményeken kívülre jutottak, se itthoni tekintély, se meglévő intézmény nem tudta már a gazdátlan gyeplőt megragadni. E végzetes pillanatban a történelem maga lépett közbe. Minden mesterkelt propaganda nélkül köztudattá lett, hogy a január 4-iki rendezést meg kell semmisíteni; csak a jog folytonosság intézheti el az uralkodóház, a regentura és a politika válságát, csak minden képzelhető megtámasztással lehet a gyöngé és a tehetetlen nemzeti-parasztpárti demokráciát igazán kormányozni tudóvá tenni. Néhány politikus és katonatiszt szervezkedése, a regentura és kabinet semlegességnek látszó kis aktivitása most, az általános bomlás idején sokat jelentett ugyan, de a fordulat tökéletes sikere mégis csak azon alapult, hogy más jó megoldás nem ál-

Rögtön szépít a világhírű MARGIT crem

• Dr. Földes és Hehs cégtulajdonosok: Hehs örökösök •

lott rendelkezésre. A dolog lényege abban rejlik, hogy Károly királyt meghívni kellett volna, ha nem jön vagy egyelőre nem akart volna jönni.

Egyetlen nehézség volt az új alkotmányos aktus körül az a kérdés, hogy mekkora legyen a ható-radiusa? Január 4-ének teljes eltörlésével vagy csak helyreigazításával történjen? A legalitás és legitimitás kiegyeztetésével olyképen, hogy a gyermekkirályság épségben maradjon és az apa legyen mellette kizárólagos régens vagy a tiszta legitimitáson alapuló teljes jogfolytonosság restaurálásával? A dinasztikus, politikai s demokratikus érdekek úgy kívánták, hogy tiszta munka legyen minden jogi és politikai megalkuvás nélkül. Az általános hangulat is ideszorított minden rendelkező tényezőt. Azonban így természetes, hogy az új rendszer nagyobb erkölcsi és politikai felelősséggel indul utjára s idővel bizonyos nehézségekkel találkozhatik. A fél megoldás talán visszatartotta volna makacs következetességük gyakorlásától a liberálisokat, akik nagy történelmi érdemeik, államférfiúi művészetük és óriási anyagi erejük folytán ma sem elhanyagolható mennyiségek. Érték-tömegük megsemmisítése csak áldatlan harc árán volna lehetséges s egy hosszú küzdelemben bekövetkezne az, ami a liberálisok hanyatlását okozta: amint ezek január 4-éből éltek, utódaik éppen úgy kizárólagosságra törekedhetnének június 8-ával szemben. Igaz, hogy a két aktus jogi és erkölcsi értéke, erő és hatalomképző kapacitása között rendkívül nagy a különbség. A másik nehézség, hogy a királyság mai formája természetes és könnyű áldozatot kívánt egy másik, ha mindjárt csak névleges gyermekkirályságot s ezt a körülmenyt idővel a lelkiismeretlen szándék kiélezheti. De a futó agályok gyorsan feloldódnak abban a feltevésben, hogy az új királyi kurzus az alkotmányosság és a személyiség teljes erejével hasznos munkát fog diktálni s a munka utjából erélyesen eltaszít majd minden bűnös

akadályt; hogy a másfél évvel hatalomra jutott demokrácia megmarad, kitisztul és lehiggad, de mindenkép fog már egyszer valamit meg is alkotni. De mindenekfelett bizunk benne, hogy a nagy furdulat átalakító hatással lesz a pártokra és csoportosulásokra, miáltal a politikusok új elhelyezkedésével a multak sok káros elvi s személyi ellentéte dugába dől.

Valami azonban okvetlenül szükséges, akárhogyan alakul is, a közel jövő politikai tekintetben komoly és egész munkára van égető szükség. Előbb a reakciós, most a félszeg törvényalkotás, mindenkor a rossz közgazgatás, aztán az általános korrupció, a gyűlölködő kisebbségi üldözés, az egész közélet kalandorszerűsége vagy laikus-sága, de mindenekfelett a párt politikai harcok időt, erőt és erőlcst rabló szenvedélye min-

den komoly lehetőséget megfojtott. Az új rendszernek önmagából folyó és önmaga iránt való kötelessége, hogy mindennek gyorsan és tökéletesen végét csinálja. Teheti, mert új, hatalmas, a népakaratra támaszkodó. Meg kell lennie, hiszen azért jött, hogy a rossz multat ellejttesse, ne pedig tovább fonja. Most aztán igazán nem lehet arra hivatkozni, hogy a liberálisok miatt nem lehet, a regentura miatt nem lehet, a kisebbségek miatt kell, a szomszédok miatt kell. Nincsenek már utban a liberálisok, nincs regentura, viszont a kisebbségek most is kitünő polgároknak bizonyultak s a szomszédok élénk örömmel üdvözölték Románia államjogi stabilizációját. Ürügyeknek nincs többé szürete. Komolyan dolgozni és igaz erdményt kell felmutatni. Okvetlenül.

Körözőlevelet adott ki a törvényszék egy volt aradi állomástönök ellen

Egy három év előtti nagy csempészés epilógusa — Körözik a „Reggeli Ujság” egykori szerkesztőjét is izgatás címen

(Az E. É. tud.) Az aradi törvényszék a nyári szünet beállta előtt igyekszik letárgyaini a nagyobb bűnpereket, azonban a dicséretes szándék aligha sikerül, mert a vádlottak nem jelennek meg a tárgyalásokon és így a bíróság nem tehet egyebet, mint hogy körözőlevelet bocsát ki ellenük.

Pár nappal ezelőtt az aradi törvényszék egy 1927-ben lezajlott nagy csempészési ügyet akart letárgyalni. Annakidején az ügy általános feltűnést keltett, mert fővádlottjai *Goldberg* Iancu ismert, dúsgazdag bukaresti ékszerész és *Groza* Sámuel bukaresti nagykereskedők voltak, míg büntársként *Crisan* Györgyöt, az Arad-Gsála állomás akkori főnökét vonták vád alá, miután beigazolódott, hogy rendszeresen részt vett a két bu-

karesti nagykereskedő manipulációiban és hivatali állásánál fogva elősegítette azokat. Crisan annakidején fel is függesztették állásából és fegyelmi eljárás indult meg ellene. A tárgyaláson egyik vádlott sem jelent meg és ezért az aradi törvényszék körözőlevelet adott ki mindhárom ellen.

Érdekes, hogy ugyanekkor körözőlevelet adtak ki *Zomora* János, a csufosan megbukott „Reggeli Ujság” egykori szerkesztője ellen is. Mint ismeretes, *Zomora* a lap bukása után *Nagy* Dániellel együtt Magyarországra szökött. Most egy izgatási perét akarta a bíróság letárgyalni, miután azonban — egészen természetesen — nem jelentkezett, a törvényszék körözőlevelet bocsátott ki ellene.

Mar —

Szemelvények egy bíró magánlevelezéséből

A felek a legfurcsább levelekkel ostromolják a törvénytörő bírákat

Alig képzelhető mulatságosabb és változatosabb olvasmány, mint egy törvénytörő bíró „magánlevelezése“. A szegény bírót a különböző felek egész éven keresztül valósággal ostromolják leveleikkel, amelyek csakugy hemzsegnek a legfantasztikusabb kérdésektől és komplikált magyarázatoktól. Az egyik levélíró valamelyik tanunak azonnali letartóztatását követeli, mert az illető szerinte „szemtelenül hazudott“, a másik azt kéri, hogy perbeli ellenfelét még a tárgyalás előtt vizsgáltassák meg elmeszakértőkkel. Ezek még a legszerényebb kívánságok. Némely levél a humornak valóságos tárháza, bár bizonyosan nagyon is komolyan írják az ilyenfajta leveleket. Néhány jellemző példa mindennél többet mond.

„Igen tisztelt Doktor ur!

Bár végtelenül fájlalom, hogy R. Mariska kisasszonytól bocsánatot kellett kérnem, miután nem volt pénzem, hogy a büntelést megfizessem, mégis ismételt hangsúlyoznom kell, hogy ártatlan vagyok és a „trampli“ kifejezést sajnálattal visszavonom. Nem szeretném, ha a bíró Ur azt gondolná, hogy valami közönséges nőszemély vagyok, tessék elhinni, hogy nekem is megvolt a gyerekszobám. Miután a tárgyaláson nem jutottam szóhoz, engedje meg igen tisztelt Bíró Ur, hogy most levélben magyarázzak meg mindent. A Mariska, az a buta liba kikezdett egy fiúval, aki pedig nem is akarta azt a tramplit észrevenni. A tánciskolában állandón megszólította a fiút és olyan szemekkel nézte, mint egy krokodil, mire én udvariasan

felkértem, hogy hagyjon békét a vőlegényemnek. A Mariska erre gorombáskodni kezdett és olyat mondott, hogy a vőlegényem egy költői lélek. Ez a hazugság egészen kihozott a sodromból, mert hiszen a vőlegényem még a helyesírással sincsen tisztában és erre mondtam a Mariskának, hogy ő egy közönséges trampli. Hogy nem túloztam, amikor ezt mondtam, arról a Bíró Ur meggyőződhetik, épugy arról is, hogy én egy jólnevelt urilány vagyok.

Mély tisztelttel

* L. Karola“.

Egy másik büntetőbíró a következő levéllel szerencsétlítették:

„Vigyázat, veszet kutya fenyeget! Bíró Ur, holnap G., aki perbeli ellenfelem, még fog jelenni a tárgyalóteremben. Ne engedjék be! Ez az ember azt hiszi, hogy mindenki óérte van és a bírákat is csak azért fizetik, hogy őt türelmesen végighalgassák! Tíz óra hosszat fog Önneg fecsegni, de ne higgyen neki Bíró Ur, mert elmebajos és az a háromezerhat-száz lei, amit tőlem követel, csak a fantáziában él. Az az öltöny, amelyet nekem szállított, már másnap teljesen tönkre ment amikor elestem. Az amit panaszába állít, hogy én részegen a sárba fetrengtem és összeszaggattam a ruhámat aljas rágalom. Az aszfaltot javították és egy kórakásban botlottam el ettől pedig még nem szabad egy új ruhának elszakadni. Nagyon kérem ezért a panaszos keresetét elutasítani, mert senki sem kívánhatja tőlem, hogy hiába kidobjam a pénzemet. Ha pedig a felperes botrányt csinál, akkor tessék egyszerűen lecsukadni“.

Egy levél, amely nemrég érkezett a megyétől, a következőképen hangzik:

„Mélyen tisztelt Doktor Ur!

A lapokban olvastam, hogy Ön legutóbb X. énekesnő ügyében azt a döntést hozta, hogy apja tartozik eltartani az énekesnőt, mindaddig, amíg maga nem tudja magát fenntartani, mert egészen mellékes, hogy valaki énekesnő-e vagy pedig kalaposlány, a szülők kötelességei egyformák. Bátorodom bemutatkozni, a nevem K. Erzsébet és itt élek falun. Az apám nyugdíjas tisztviselő, az anyám már 1911-ben meghalt. Az apám újra megnősült és nekem szolgálatba kellett állnom, míg ő Aradon lakik. Nagyon szép hangom van és annak idején tanultam is énekelni, anyagi eszközök híján azonban abba kellett hagynom tanulmányaimat. Most valaki továbbtanítana és azt állítja, hogy vétek volna, ha nem képeztetném ki magamat. Apám tizennégy éves korom óta egy banival sem járul hozzá tanításomhoz és azt szeretném, ha legalább most bizonyos összeggel támogatna abba, hogy énekelni tanulhassak, a költségek további részét ugyanis a férjem fedezi. Ezért arra kérem igen tisztelt Doktor Urat, hogy tessék beidézni az apámat, a költségeket természetesen szívesen fedezném később. Amennyiben szükséges, szívesen megadok több címet, akiktől Bíró Ur információt szerezhet hangomra vonatkozólag.

Egy újdonsült apa a következőket írja:

! Orthopéd !
és divatecipőt szakszerűen
garancia mellett készít
Weisz Sándor
cipőszalon A R A D, Strada Brancovici
(Lázár Vilmos-ucca) 5. szám.

A SIMAY uszoda és napfürdő. Nők és férfiak
együtt. -o

Nyitva mindennap délután 6—8 óráig. — Uszás tanítás!

„Nagyrabecsült Biró Uram!

Megengedi, hogy azt a kérdést intézzem Önhöz: hogy jövők én ahhoz, hogy egész klubunk helyett fizessek?! Ha az illetőhölgy azt állítja, hogy én vagyok gyermekének az apja ez aljas rágalom, a hasonlóságból pedig nem lehet semmire sem következtetni, ugyanugy hasonlít az a gyerek másokhoz is. A kisasszonynak nemcsak boxolókkal, hanem a futballistákkal és egész sportklubunkkal voszonya volt és ezek az urak mind tanuskodhatnak amellet, hogy ez a hölgy sohasem mondott nemet. Ha azonban a Biró Ur nem hinne nekem,

akkor tessék személyesen meggyőződni állításom valóságáról esetleg úgy, hogy be tetszene lépni inkognitóban klubunkba. Ha már mindenáron kell gyermektartást fizetni, akkor tessék inkább az egész klubot elítélni, mert akkor legalább megosztanánk a költséget és egy emberre nem jutna nagy összeg“.

*

Mondani sem kell, hogy ezek a furcsa levelek egytől egyig a papirkosárba kerülnek, a bírő azonban a tárgyalóterem rideg hangulata után legalább jól mulat, amikor otthon kibontja napi postáját.

(—)

Romániai utazók emberfeletti küzdelme a megélhetésért

Nem viccelnek már az utazók — Arisztokrata utazók és könyvügynökök a vonaton — Kis beszámoló az utazók sorsáról

Valamikor régen, még a „békeidőkben“ sem volt a legirigylésreméltóbb a kereskedelmi utazó sorsa. Hát még most! Nincs az a bányász, vagy erdei munkás, aki nehezebben keresne meg kenyerét, mint utazó. Sőt a sarkutazók sorsa is gyakran kedvezőbb, mint a kereskedelmi utazóké. Csak aki látja őket a harmadik osztály kemény lapadajain szorongani és minden este más szállodában aludni, restikben ebédelni, az tudja megérteni, hogy milyen nehéz ma utazónak lenni.

A kereskedelmi utazó egész héten át emberfeletti küzdelmet folytat a megélhetésért. Faluról-falura, városról-városra jár, hogy „összehozza az üzletet“ — a gyárosnak, vagy nagykereskedőnek. És boldog, ha jó üzleteket kötött, mert akkor ő is keresett valamit.

Az utazók között is kialakult az *arisztokraták* csoportja. Ezek azok az utazók, akik a nagy cégeknek utaznak, vagy kitűnő képviselőik van. Az ilyen utazók tényleg *sokat* keresnek, de *kevesen* vannak. A jó képviselőlethez ragaszkodnak és senki sem válik meg tőle. Van azonban olyan utazó, aki már az általa képviselt áru által is arisz-

tokrata. Például: a gyógyszeráru utazó. Ennek azért jó a sorsa, mert egy városban csak néhány helyen kell „látogatást“ tennie. Ezenkívül intelligens vevőkkel van dolga, akik rendszerint „prima“ fizetők is. Néhány gyógyszerutazó tényleg nagyon szépen keres és soknak már tekintélyes vagyona is van. A többség azonban csak tengődik és éppen annyit keres, hogy megél. Gyakran ez sincs meg, sőt előfordul, hogy ráfizet a heti turára.

A rossz gazdasági viszonyok következtében az ugynevezett delkrederes utazók nagy összegeket fizettek rá utazói tevékenységükre.

A vesztett összegeket leírják a követelésükből és van egy utazó, aki keresetét elvesztette a jótálláson.

Jellemző a kereskedelmi utazók helyzetére, hogy már a viccelést is abbahagyták. A régi utazó vicek megszűntek. Nincs kedve mókázni az utazónak. Most minden figyelmét és energiáját az üzlet megkötésére koncentrálja. De a kereskedő sem reagál már a tréfára. Neki ma „kuláns“ feltételek kellene, kedvező fizetési terminusok és legfőképpen, hogy „nyitva“ jöjjön

az áru. Viccel ma már nem lehet megfőzni a kereskedőt.

És ha az ember a vonaton utazik és hallja az utazók keserves panaszát, elszorul a szíve. Hátha még az utazó páriákat látja: a könyvügynököket. Ezek a legkivetettebbjei az utazók társadalmának, holott ez teljesen indokolatlan. A könyvügynök áruja a könyv, miként a textilkereskedőé: a vászon. Ő épp úgy utazik a könyvvel, mint a többi utazó az ő árujával. És mégis lesajnálják őket. Pedig nincs ok rá. Egyenlő a sorsa az utazónak, akár vasban, akár könyvben utazik.

Pénteken és szombaton térnek vissza az utazók a heti turáról. Már a vonatban veszik egymást holmi tragikomikus öngunnyal

és mindegyikük azzal dicsekszik, hogy milyen rossz üzleteket csinált.

Egyik tulakarja licitálni a másikat a ráfizetésben. És ez az önguny hüen jellemzi azt a helyzetet, amelyben ma az utazók élnek: sok strappa, kevés haszon és nagy kilátástalanság...

— Ha Maniu programja tényleg benne van a kormány programjában, hogy lehet akkor az, hogy ennek a nyomait olyan nehezen lehet felfedezni?

Felelet:

Kohn megszólít egy embert az uccán:

— Szervusz, Blau. Ejnye, de megváltoztál, amióta megoperáltattad az orrodát.

— Nem ismerem magát — feleli az illető — engem nem hívnak Blaunak és az orromat nem operáltattam meg.

Kohn nem hagyja magát.

— Hogyan, hát nem ismeresz engem, a barátodat, akivel tíz évig együtt éltél Pakson?

— Sohasem voltam Pakson és nem vagyok a maga barátja, az én nevem Spitzer.

— Jóságos ég, — csodálkozik Kohn — hát még a levelet is megváltoztattad?

Egy 57 éves dollármilliomosnő megszöktetett egy 27 éves tisztviselőt

Pesti levél az „Erdélyi Élet” szerkesztőjéhez

Ne merje senki megvádolni ezt az áldott Budapestet, hogy nem elég regényes város.

Regényesebb ez a Budapest a szentimentális Andaluziánál és romantikusabb Siciliánál. Filmrendező legyen a talpán, aki ennél a történetnél mesteriebbet kitálál és ponyvaregényíró, aki több vagyont tud elrejtteni füzeteibe, mint amennyit ez a riport rejteget.

*

1930. május 4. Budapestre érkezett európai vándorlásában egy kedves idősebb amerikai urhölgy. Jól megtermett, kicsit markáns arcu, hófehér haju dáma, aki a Margitsziget nagyszállójában fejedelmi lakosztályt bérelt.

Tehette. Délamerikában, Rio de Janeiróban három szállodája van. (Ez csak harmad- vagy negyednap derült ki.) Az egyik nagyobb, mint a másik. A legnagyobb 57 emeletes, bár lehet, hogy 58. Legalább is ennyi emeletet számoltak meg a Margitsziget alkalmazottai azokon fényképfelvételeken, amelyeket a délamerikai szállodáiról szétosztogatott. Becsülték a vagyonát pár millió dollárra. Már ékszerai után illetve ide tartozott vagyon központjához.

Nem szaladtak utána riporterek, a vagyonát nem kürtölték szét az ujságok. Bübájosan kedves volt mindenkire, elbeszélgetett a szálló személyzetével és maga sem szégyelte, hogy 30 egynéhány esztendővel előbb, amikor New Yorból Délamerikába vándorolt, sokkal alacsonyabb szállodában maga is alkalmazott volt és férjével csak nagynehezen kuporgatta össze az első tizemeletes hotelt.

Fejedelmi borraivalókat adott és központja lett Margitsziget vendégseregének.

Korát legalább annyira becsülték, mint ahány emelet a szállodája.

A bejelentő lapon csak 56 volt. De 57 vagy 58 esztendővel sem tévedhetett sokat a rosszindulatu megfigyelő.

Egy száp napon a személyzet meglepetve állapította meg, hogy a бүbájos idős hölgy a legszivebben a szálloda egy alkalmazottjának kalauzolását fogadja, aki

mindössze 27 esztendő és feleségével, sőt két gyermekével lakott kint a szigeten.

A csinos jómegjelenésű, több nyelven tökéletesen beszélő alkalmazott nemcsak a Margitsziget nevezetességeinél kalauzolta, mos már az idős amerikai urhölgyet, hanem végigvezette egész Budapestten.

Eldicsekedett a Svábhegygel, kivitte a Hűvösvölgybe, elbájolta a Halászbástyával és elbűvölte a város csodálatos esti panorámájával.

Bevalhatjuk, hogy az idős hölgy percről percre szimpatikusabb lett a Margitsziget vendégei előtt, nemcsak a dollármilliók regénye és csodálatos ékszerai révén, hanem elsősorban a magyar főváros irány tanusított kiapadhatatlan rajongásáért, amellyel minden nap új és új kirándulásra ösztökölte a fiatal tisztviselőt.

Talán felesleges is mondanunk, hogy ezek a kirándulások senkinek sem tüntek fel, mert arra aligha gondolt valaki, hogy egyébről is akadhaszon szó, mint a főváros szépségeinek megtekintéséről, hiszen mondtuk, hogy az amerikai milliomos hölgy pontosan a hatvan esztendő szomszédságában koroskodik. míg a szálló alkalmazottja nem sokkal haladt túl a husz esztendőn.

Mondhatnánk nagymamai differencia volt a csinos alkalmazott és dollármilliomos hölgy között — dehát a sors és a szerelem utjai — ugyebár — kiszámíthatatlanok.

*

Két héttel ezelőtt a hölgy hirtelen kérte a számláját. Összepakolt és váratlanul elutazott. Hová? Haza. Délamerikába...

*

És másnap eltűnt a margitszigeti szállodából minden bucsu nélkül a fiatal alkalmazott.

A feleségétől se bucsuzott, a gyermekétől se, a szállodától se, a Margitszigettől se. És úgy eltűnt a szigetről mint a kámfor.

*

Hozzá tartozói kétségbeesetten már a rendőrséghez fordultak amikor kiderül, hogy

a dollármilliomos amerikai hölgy a fiatal szigeti alkalmazottat megszöktette.

Hogy aztán egész Délamerikáig meg se álltak volna addig semmi hír nem érkezett.

*

Semmi hír. Csak azt emlegetik mosolyogva, hogy a szöktetés a Felsőszigetről hasonló regényes körülmények között történt, mint ahogy a regény elindult.

A hölgy autót rendelt és felrakatta hatalmas podgyászait, nagy ünnepélyességgel bucsuzkodott, gyönyörű borraivalókat ösztött szét, nyilvánosan elbucsuzott a podgyászok lehordása közben a csinos fiatalembertől is, aki csak úgy kalap és kabát nélkül a bucsuzás után kísétált a hallból és mire az összes csomagokat felrakták, már az első fordulónál a bokrok között várakozott az autóra.

És úgy ahogy volt, a nyakendőben, egy gallérban, és kis kabátban és kalap nélkül hagyta megszöktetni magát a dollármilliomos, többszörös hoteltulajdonos 57 esetleg 58 esztendősen nével a Margitszigetről — esetleg egyenest Délamerikába.

*

A stafirung ugyebár nem fontos egy ilyen szerelemnél. Itt a regényesség és a romantika fontos csak egyedül... h—g.

MŰVÉSZI FÉNYKÉPEK

és levelezőlapok jutányos áron

Nagy Géza műtermében készülnek

művészi kivitelben. Műterem Arad, Bul. Reg. Maria 8.

Nem féltjük a színházat a beszélőfilmtől

Az előttünk bontakozó színházi teljesítményt nem pótolja a mozi — A színháznak csak annyira konkurrencia a hangosfilm, amennyire egy futball- vagy boxmeccs

Szó se róla, beszél — s egyre folyékonyabban beszél — s most hogy ismerőseim jártak itt, nem volt nyugtom s meg kellett hallgatnom, amit beszél. Azt mondták, hogy vannak ugyan még beszédhibái de ezt az egyet okvetlenül meg kell hallgatnom, mert ez már majdnem teljesen hibátlan s amellet *irodalom* (valami sajátos képzet-zavar jó-voltából sok ember azt hiszi, ha egy filmet, vagy szindarabot úgy határoz meg, hogy az *irodalom*, már rendben is van minden s pontosan megértettük egymást — s nem hajlandók megérteni, hogyha csakugyan *irodalom*, akkor a legnagyobb baj van, mert a film legyen film és a szindarab legyen szindarab, de semmiesetre se legyen *irodalom*) s egy kitünő író kitünő regényéből készült s elsőrangú színészek játszá.

Láttam és hallottam: nem hiszem, hogy rossz film ez, engem kissé zavart ugyan, hogy *irodalom*, de ha ettől eltekintek, egészen tisztességes film. S beszél, szó se róla. Azt nem mondhatnám, hogy valami csodálatos tisztasággal beszél, se azt, hogy nagyon okosakat, de beszél, — egyelőre úgy és annyit beszél, amennyit korához képest beszélnie lehet. Azt vettem észre, hogy gyermekies öröme telik abban a képességében, mellyel a föltaláló megáldotta, a maga- okozta hangzöreijben.

Például nem is fektet olyan nagy súlyt a beszédje értelmére, mind magára a hang tényére, arra a meglepő képességére, hogyha kinyitja a száját, abból kissé artikulátanul bár, de hang jön. — szívesen utánoz állathangokat, meglepő élethűséggel, szívesen köhög, büszkén fujja az orrát, — mindezt tudja, hiába no, ha az orrát fujja, hát az egészen olyan, mint egy orrfújás.

Egyszer kukorékol, — no de hát a megtévesztésig hüen tud már kukorékolni! S ha egy vizespoharat leejt, az üveg csörömpölve törik össze.

Mindebben, az egész zöreijben, melyet okoz, gyermekes öröme telik. Nem mulaszt el egy alkalmat se, hogy egy lépcsőre hangos kopogással ne lépjen, a kulcs, ha ő nyitja az ajtót, csikordul a zárban, ha koccint, nem sajnálja az üveget. Örül a hangnak, mint egy gyerek, élvezi a hangját, nem bir betelni vele.

Amíg a moziban ültem, nem szabadultam az érzéstől, hogy mi lenne, ha tíz év múlva mutatnák ezt nekem, — micsoda elnéző fölényel és szánakozó lemosolygással gondolnék vissza a primitív időkre, amikor egy egyszerű technikai ujdonság elég erős volt arra, hogy egy óriási ipart alapjaiban megrázkódtasson, karriérek ezreit derékbe törje, a világ publikumának bámulatát megejtse s ami fontosabb, mikor komolyan mérlegelni lehetett a veszélyt, melyet a talkie a színház s énekművészet számára jelenthet.

Azt gondoltam hogy

csakugyan van itt valami veszély a színház számára, de elenyészően jelentéktelenebb, mint például egy futballmérkőzés, vagy a ping-pong.

Azt hiszem, már mai, egészen gyermekes és primitív „jár a baba jár“ formájában is, melyen szeretetteljes elnézéssel tudunk csak elgyönyörködni, veszélyes egy bizonyos fajta színjátszás számára: a másodrangú, olcsó színpadot a talkie hamarosan kivégzi, a bohózatot és együgyű vígjátékot átváltja magához.

Sokkal többet tud adni ebben a műfajban, tud adni dialógust,

ASSZÉ

Önnek csak eg

IVE

fonala finomabb más ha
sonló anyagu fonalnál é
nyersanyaga drágább

mosható, szintar
talan, puha és o

tartósság
pessége v

Diadalmasan bevonult é

IVE

Utánozni nem lehet. A

nyom!

választása lehet:

TTE

szag-

ellenállóké-
elenlódí selyem minden
donságával rendel-

k

mintái a külföldi tervek
elkészülte után néhány
nappal már forgalomba
is kerülnek

mindenkit meghódított az

TTE

özönség ismeri előnyeit.

akusztikai szenzációkat s minden forgószinpadnál korlátlanabbszenzenikai lehetőségeket.

Amit soha nem tud adni, az a színház lesz, az igazi — az élő fülünk hallatára és szemünk láttára fölépülő, még-meleg, bontakozó és remegő színészi teljesítmény varázsát s nem tudja soha adni azt, ami a színházban állítólag „irodalom“, szóval a tiszta szinpadot,

mert e dolog természetéből következik, hogy tömegek számára készül s már egy kétezerszemélyes színházban, eleven színészekkel sem tudom azt a szinpadit „irodalmat“ adni, amit egy háromszázszemélyes boiteban megcsinálhatok. S így fog ártani az operának is, melyet tömegek számára pótolhat — s nem fog ártani az énekeseknek, mert az énekművészet varázsa nem az, hogy egy egyszer meg rögzített bravurt a maga merev örökkévalóságában meghallgassak, hanem az élmény, melynek részese vagyok, mikor a művész szemem láttára és fülem hallatára küzdi le azokat az ellenállásokat, melyek a művész produkció kifejlését akadályozzák.

Az élmény, melyet a szinpad ad, egyidejűleg történik a szinpadon és a nézőtérén, — színházi szakemberek tudják, mi az, mikor egy nézőter lassan melegedni kezd s mint egy óriási test, lassan átveszi a szinpad minden mozdulatát, egyszerre mozdul és csittul el a „cselekménnyel“,

— a film már valami egészen készet ad, vagy rosszat, vagy jót, de tudom, hogy meglepetések nem érhetnek, merev, halott, változhatatlant kapok, ami vagy tetszik, vagy nem — s míg ez az ereje és szuggesztivitásának egyik titka, ezért veszélytelen a színházra.

Nem féltem a színházat ettől a beszélő gyermektől, aki egyelőre bődögan kukorékol és büsz-

kén csap az asztalra, hogy csakugy kong,

— akkor sem, ha felnő s már nemcsak az lesz fontos neki, hogy beszélni tud, hanem az is, amit beszél. S amíg ugyanaz a tőke, ugyanaz az apparátus ugyanolyan kommersziális célokkal csinál filmet, az „irodalom“ ne féljen tőle, akár néma, akár beszél.

A film a színháztól azt a tömeget viszi el, mely a színháztól csak azt várta és kapta, amit a film tökéletesebben adott neki. A beszélőfilm ennek a publikumnak egyrészt visszaadja majd a színháznak. Mert giccsnek tökéletes ugyan, de színháznak giccs.

— Hogy van az, hogy folyton hatalmas külföldi kölcsonról beszéltek nekünk és a végén összezsugorodott az egész Morgan-féle telefon-kölcsonre?

Felelet:

Kohn betéved egy kiskorcs-mába. Egymásután kéri az étlapon lévő husételeket, de a pincér mindegyiknél azt válaszolja, hogy nincs, a végén pedig kijelenti, hogy csak pörkölttel szolgálhat.

— De hiszen itt az étlapon tizenöt husétel van feltüntetve, — mondja indignálódva Kohn.

— Kérem, — feleli a pincér — az csak étvágygerjesztő.

*

— Mit válaszol a bürokrácia arra a kérdésre, hogy a Morgan-féle telefon-kölcson elég lesz-e?

Felelet

Kohn megkéri a szép Grünleány kezét

— Rezsinke, — mondja neki — én halálosan szerelmes vagyok magába és feleségül akarom venni. A fizetésem tízezer lej havonként. Mit gondol, elég lesz?

— Nékem igen, — feleli a leány habozás nélkül — de miből fog megélni maga?

Aradi pékek deputáció-járása a polgármesteri hivatalban

A mesterek elégedetlenek a maximális árakkal

Az aradi napilapokban hetenként legalább háromszor olvashatjuk, hogy a pékek küldöttségileg keresték fel dr. Lutai Cornél polgármestert, mert nincsenek megelégedve a kenyérárak maximálásával. Mondanunk sem kell, hogy a pékmesterek olcsónak találják a kenyérárakat és kijelentik, hogy ilyen körülmények között ráfizetnek és kénytelenek bezárni üzemeiket.

Nem árt, ha megismerjük és megismertetjük a pékmesterek ügyét. Kilogrammonként ötven bani emelést kérnek a várostól. Ha elgondoljuk, hogy kérésük teljesítése esetén milyen hasznot jelent számukra az ötven banis emelés, megállapíthatjuk, hogy érdemes hetenként három déltől elöttött eltölteniök a városházán abban a reményben, hogy egyszer csak sikerül meglágyítaniok Lutai polgármester kemény szívét.

De jogos az a kérdés is, hogy van-e oka, vagy alapja annak, hogy a kenyérárakat felemelje a város?

Lutai dr. polgármester szerint az elmúlt esztendőben a félbarna kenyér kilogrammja tíz lej volt, most kilenc lej. A múlt esztendőben a báza ára nyolcszázötven lej volt, most négyszázötven.

Mivel indokolják tehát meg a pékmesterek panaszukat?

— Az aradi pékek állandóan áskálódnak a pécskai kenyérsütők ellen — mondja a polgár-

moster. — A pécskai kenyeret megszerette a város közönsége, nyilván azért, mert egészséges és jóízű. A pécskai kenyérrárosok szó nélkül tudomásul vették a kenyérárak leszállítását és most is éppen úgy, mint régebben, szekérszámra hordják be kenyereket Aradra. Ha rossz üzlet volna az aradi maximálás, akkor nem volna érdemes két lóval, szekérrel, emberrel naponta bejönniök. De nem rossz üzlet, mert így is nagyon szépen keresnek a kenyeren.

— Az aradi pékek azzal védekeznek, — folyik az interjú — hogy a pécskaiak nem fizetnek adót. Erre az a válaszuk, hogy igenis fizetnek adót. Kevesebbet, mint az aradiak, de figyelembe kell vennünk, amit fentebb is említettünk, hogy naponta szekérrel teszik meg Aradra a huszonnégy kilométeres utat, ami meglehetősen költséget jelent. Fizetnek helypénzt Aradon és mégis szívesen árulnak maximális áron. Természetesen elég nekik, ha két-három esztendő alatt szerzik meg azt a vagyont, amit az aradi pékek egy hónap alatt akarnak megszerezni.

— De térjünk rá a péksüteményekre. Nem kell ahhoz szakértő magyarázat, hogy kiflin, vagy zsemblén a pékek öt-hat-száz százalékot keresnek. Temesváron, Váradon, Kolozsváron, sőt az ország távolabb eső vá-

rosaiban, ahol nincsenek buza-termő földek, ahová messze utról kell a lisztet, gabonát szállítani, önként egy lej ötven banira csökkentették le a péksütemények árát.

— Mért tudják a temesváriak például a jóminőségű, izletes és nagy süteményeket ötven banival olcsóbban adni, mint az aradiak?

— Erre nem tudnak kielégítő választ adni az aradi pékek. Ők csak küldöttségeznek, ők áremelést akarnak. Nem törődnek a közönség érdekével, nem törődnek követelésük tulzottságával, csak azzal, hogy minél többet keressenek.

Eddig szól és ennyit a polgármester az aradi pékmesterek kivánságáról és deputációjárásáról.

Ismerjük dr. Lutai polgármester erélyességét és hisszük, hogy ő ezentul sem akarja munkásságát semmiféle más szempontból értékesíteni, mint a közönség érdekében. —si.

Lapunk legközelebbi számában — teljes tárgyilagossággal, kizárólag a közönség érdekében — az aradi husiparosok ügyével foglalkozunk.

**MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN**

HA NINCSEK, AKKOR VEGYEN!

Ön hitelképes!

Jól akar Ön vásárolni? Divatosan akar Ön tavasszal tetőtől talpig feltöltözködni? Szövetet óhajt? Cipőre van szüksége? Ruhát szeretne? Igénybe kell akkor Önnek vennie az oly jól bevált Aradi Iparosok Hitelszövetkezete Aruhitelosztálya **bevásárlási könyvét**, amellyel hat havi, vagy hat középzárón. — Aki az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete Aruhitelosztályába mint vásárló belépni akar, az jelentkezzen naponta d. e. 9-12-ig, vagy d. u. 3-6-ig az Aruhitelosztály helyiségében. Strada Bratianu (Weitzer János-ucca) 18. sz.

A sajtó görbetükre

Szemelvények egy öreg riporter „Csodabogarak“ gyűjteményéből — „A nagy lapokban legalább annyi elírást találhatunk, mint a figyelmesebben szerkesztett vidéki organumokban“

Pakolás közben kezembekerül egy csomó ujságkivágás. Hát ez mi? Vagy úgy, csodabogarak. Évekkel ezelőtt nyirtam össze. Lássuk csak, hátha akad köztük valami jó.

Nem rossz cím :

„Karácsonyi meglepetésül meghalt egy amerikai nagybácsi“.

Főleg az örökösnek nem rossz. A nagybácsinak már kellemetlenebb meglepetés lehetett.

Hogy Amerikánál maradjunk, — az amerikai lapok szenzációsan mulatságos címeket tudnak adni. Akkora betüből, mint az öklöm :

„A bíró kijelentette : nem szégyen, ha egy 15 éves leánynak törvénytelen gyermeke van“.

Alcim : *„Már hat hónapos a kicsike“.*

A hat hónapos kicsike mellett egy közép-művészeti kritika pihen az egyik lapból : „Érdekes, hogy Beregi, aki tíz évig dolgozott a híres Bruck műtermében. Brucknál, akikhez főhercegek, mágnások, bankárok jártak, egyáltalán nem rajzol,

ecsettel készíti el az egész képet.

Sőt sok arcot fantáziából fest meg, helyzeteket, öltözeteket fantáziából teremt. Igazi művész, akit nem öl meg a modell hiánya sem, bár

modellel dolgozni szerinte is 100-kal kiemeli a kép tökéletességét“.

A modell hiánya lehet, hogy nem öli meg Beregit, a híres Bruck tanítványt, (ki lehet ez a Bruck?) de ez a kritika bizonyosan megölte.

Egy másik kritika : „Vagy képzeljük el a színsóvár Boksajt, minden június és július hónapban, midőn

körülöttünk olyan a világ, mint egy spenótos tál.

Zöld, zöld, zöld ; vadul zöld !

Még csak egy tükörtojás sincsen rajta,

amelyen Boksaj színéhes szemei megpihenhetnének. Akkor ő nyugodtan, nekivág a zöldnek s ilyenkor olajképein a zöld kissé fanyar. Mintha bizonyítani akarná, hogy

egy spenótos tál elé ülve nem lehet színekben hangulatot varázsolni.

A kiállítás a gimnáziumban van, ahol a művész mint tanár robotol. Képei *pillangók a művész életéből*, amelyeket lopva összefogdosott, ha rabtartói kiengedték a rétre (p.) „Mi sem könnyebb, mint a színsóvár Boksajt ebből a kritikából elképzelni, amely bár vadul zöld, de mégsem nevezhető fanyarnak. Ellenkezőleg direkt élvezetes és meglepő megállapításokban gazdag. Eddig azt hittem, hogy egy spenótos tál elé ülve igenis lehet színekben hangulatot varázsolni. Nagyon örülök, hogy a színéhes Boksaj bebizonyította, hogy nem. Majd küldök neki egy tükörtojást, mindjárt nem lesz színéhes.

De elég már a közép-művészeti kritikából, térjünk át az irodalomra. Egy másik lapból : „Tudom, hogy Jack London duitt ifjusága után későn kezdett el írni. Lopott, talán gyilkolt is...“ Ez a kritikus ugrátszik, nem tartja fontosnak, hogy az író priuszát pontosan megállapítsa. Mindenestre feltételez tőla apróbb kiisklásokat.

A hirrovat így szerepel a kivágások között : „Különös halál. Nagy szerencsétlenség érte H. Ede polgártársunkat, akinek kedves modoru és egészséges szervezetü felesége hirtelen elhunyt.

Holttestét az illemhelyen találták meg,

ahol halálát állítólag az illemhely befagyott vízvezetékét fölmelegítő parázssal telt edényből kiömlő

széngáz okozta“. Ezt a gyászhirot kevésbé jókedvűen illett volna megírni ; a tragikus eseményhez igazán nem tartozik hozzá, hogy az áldozatnak milyen volt a modora.

Maradjunk a nekrológoknál. Egyik lap autórovatából : „A gép megfarolt s az ut peremén húzódó árokba zuhant. A mesterkezü versenyzőt súlyos zuzódásokkal szállították a közeli iskolaépületbe, ahol néhány perccel később *kiszzenvedett*. Elment közülünk, *cserben hagyta a Ries-versenyt*, amelynek listáján első helyen szerepelt“. A mesterkezü versenyző biztosan nem mert volna kiszzenvedni, ha tudta volna, hogy így megrójják, amiért cserben hagyta a Ries-versenyt

Flammarion haláláról így emlékezett meg egy lap, amely a nagy csillagászról közvetlenül előzőleg már hosszabb cikket közölt : „Egész sereg munkája németül is megjelent. Így például : Népszerű csillagászat. — Uránia — A világ vége. — Beszélgetések a végtelenről. — Csillagos esték. — És a többi Flammarion 1842 február 25-én született. Annakidején méltattuk érdekeit“. A dologban nemcsak az figyelemreméltó, hogy a második évfolyamában megjelenő ujság hogyan méltathatta már 1842-ben Flammarion érdemeit, hanem főleg az, hogy a cikkíró honnan szerzett tudmást előre a csecsemő későbbi világhíréről ?

A házassági hírek sem maradnak el érdekesség dolgában a feketeszegélyes eseményektől. Egyik apró lapkivágás ; Kiss Ernő és Takács István posta és táv. tisztviselők f. hó 6-kán *házasságot kötöttek*“. Maga a dolog nem is olyan meglepő, mint az, hogy nyilvánosságra merik hozni. Ernő és István nem félnek az ügyesség beavatkozástól, amely pedig az ilyen igazi hymen-hírek alkalmával nem szokott elmaradni.

A jassznyelv kezd élénk sze-

repet játszani a hirlapirodalomban: „Betörés lopás. Weisz Mózes péntekre virradó éjjel Főucca 28. szám alatt Halpert Samunál a törött üvegen át az ajtóban levő kulccsal az ajtót kinyitotta, bement

és az alvó Halpert Samu feje alól kihuzta a 800 k.-t tartalmazó nadrágot,

a pénzt kiszedte belőle és meglogott“. Kérdések, amelyek tisztázására szorulnak: 1. miért nevezi ezt a hirlap betörés lopásnak. amikor nem az? 2. Halpert Samu miért szokta százasokat tartalmazó nadrágját a feje alatt tartani? 3. Honnan tudta Mózes, hogy Samu a feje alatt tartja a nadrágot s abban a pénzt. Mindenesetre nem volt szép Weisztól hogy meglógott a szajréval, remélhetőleg megbunyózták érte a kibererek.

A lakásmizériák így szerepelnek egy lapban: „Följelentette az albérlőt, hogy erkölcstelen életet él és kérte a kilakoltatását. Közben állandó veszekedés zaja verte föl a lakás csendjét

és bizony nem egyszer verést is kapott Csányi Mariska, aki fiatalasága idején annyi örömet ajándékozott a férfiaknak“.

Teljes részvétem a bőkezű Mariskáé, főleg mert így kiszerveztették, hogy megöregedett.

Sportvezércikkéből: „Végül üzenjünk Citrom gyárló bírónak, hogy akinek vaj van a fején ne menjen a napra, mert

az avas zsiradék penetráns szagu és folttal szennyezi be a sport fehér tógáját,

amelyel Citrom bíró fölölteni méltatlan“ Ennek a Citromnak is megadták! Nem lehet jobban megsérteni egy citromot, mint azzal, hogy vajas. De úgy kell neki, minek jár fehér tógában a meccsreke,

A következő sportközleményt aktiv birkozó írta külföldi turnéjukról: „Öszintén szólok. Nem valami nagy reményeket fűztem a szereplésünkhöz és be kell valanom, még leginkább magamban bízom. A mi munkánk főleg szépségre volt bázírozva és ötle-

tes akciós munkára, nem pedig egymásratorogatásra. És mindezek ellenére is győztem volna (Isten látja a lelkeket) ha meg nem sérültem volna. Két győzelem volt már, az első mérkőzésen azonban a dán Nilsennel kerültem össze és egy alkalommal oly szerencsétlenül estünk le a szőnyegről, hogy az arcom felszabdódt. Mintegy nyolc pernyi munka után nem tehettem mást, mint

visszaléptem, mert nem akartam az egész szőnyeget összevérezni.“

A birkozóznak ezt a szerénységét és finomságát, hogy nem akarta a szőnyeget összevérezni, nem komentálom, mert tartok attól, hogy velem szemben (Isten látja a lelkét) még akkor is győzne, ha történetesen összevérezné mérkőzés közben az arcát.

Végül leközlöm, hogy Roserné

mivel vigasztalódik: „Titokzatos módon eltűnt gyémántgyűrűk Schwimmer Ignác jóimódu kereskedő férjhez adta leányát. Összeültek a rokonok, jó ismerősök és vigan mulattak a lakodalmon. Mielőtt vacsorához ültek volna, a hagyományhoz híven mindenkinek megmosta a kezét. Vacsoraközben Rosner Lázárné ijedten veszi észre, hogy három gyémántgyűrűje hiányzik. Akkor jutott eszébe, hogy mosdás előtt lehozta ujjairól a három gyűrűt és a mosdóra tette. Gyorsan a mosdóhoz sietett, azonban a három gyűrűnek hiült helye. Keresték a gyűrűket, az egész házat tüvé tették, de a 60—70.000 lejt erő gyűrűket nem találták meg. *Érdekes, hogy Roserné azzal vigasztalódik, hogy ugyancsak akkor Schwimmer fiának értékes télikabátja is eltűnt.“*

Ez csakugyan érdekes. (Jó.)

Károly király rádiónyilatkozatát nem jelezte a kisebbségeknek a bukaresti stúdió

II. Károlynak, Románia királyának beszédét közvetítette a bucuresti stúdió. Ebből a beszédből megtudhatta a külföld, hogy Románia új királyának békés szándékai vannak. Hogy Károly király a legtisztább demokráciának híve, ellensége a politikai szélsőségeknek. Szomszédaival jó viszonyban akar élni. Gazdasági kapcsolatokat keres külfölddel, hogy az országot belekapcsolja Európa vérkeringésébe. Nemes és bizalmat keltő céljai alkalmasak arra, hogy külföld figyelme most fokozott mértékben forduljon Románia felé és hogy ez az ország most már elnyerje Európa többi államainak szimpátiáját.

II. Károly király beszédéből megtudhatták Románia népkisebbségei, hogy egy jobb politikai és gazdasági éra következik, amely megszünteti a jogtalanságot és a király nem tesz különbséget az állam polgárai között. Mindegy akár román, akár magyar vagy német egyforma jogai vannak, csak lojalitást kíván és azt, hogy az állam minden polgára tartsa szem előtt az ország érdekeit. A király egyforma jogokat ad min-

den polgárának és egyforma kötelességeket kíván érte.

Mindezeket megtudhatta volna külföld, megtudhatták volna az ország kisebbségi népei, de sajnos nagyon kevesen tudták meg.

A bucuresti stúdió vezetőségének ugylátszik nincsen kellő érzéke ahhoz, hogy miként kell célszerűen az állam érdekeit szolgálani. Vagy talán bizonyos korlátoltságra valló tulzott sovinizmus az oka, hogy a király beszédét kizárólag az állam nyelvéen jelezték a rádió hallgatóinak.

A külföldi stúdiók már régen rájöttek arra, hogy a rádió a legalkalmasabb propaganda eszköz, hogy egy állam érdekeit az egész világon szolgálja. Ennek tudható be az, hogy például Csehországban vagy Jugoszláviában a fontosabb politikai eseményeket nemcsak cseh, illetve szerb nyelven közvetítik, hanem német, francia nyelveken is. Sőt figyelembe veszik azt, hogy ebben a két országban magyar kisebbség is él, tehát magyar nyelven is ismertetik a fontosabb eseményeket.

Ez nemcsak azért fontos, mert

ilyen módon valóban megismeri az egész világ az államot, ahol jelentősebb, az ország érdekeit előnyösen érintő események történtek, hanem azért is fontos, mert a stúdiók igazgatósága üzletemberekből áll, akikben az üzletieskedés nem csupán elfoglaltságában vagy korlátoltságában nyilvánul meg, hanem abban is, hogy az előfizetőket igyekeznek úgy kiszolgálni, hogy azok meglegyenek elégedve.

Romániában sok ezer magyar és német előfizetője van a rádiónak. Miért nem jut eszébe a bucaresti stúdiónak, hogy magyar és német nyelven is közvetítsen, mint a speaker, különösen rendkívüli esetekben, amelyek előre nem szerepelnek a hivatalos programokban. Minden alkalmat fel kellene használnia arra, hogy a világ ezt az országot jó oldalairól is megismerje.

Nem jut eszébe, mert itt még nem veszett ki egészen a rövidlátás politikája és a sovíniszta korlátoltság.

— Hogy van az, hogy a kormányt úgy idegesíti egy esetleges újabb választás, holott mindig azt hangoztatja, hogy az ország mögötte van ?

Felelet :

A szentéletű rabinak valami fontos ügyben Amerikába kellett volna utaznia, de ő nagyon huzódzott a dologtól a tengeri ut miatt.

— De, rebe — mondták neki a hivei — hogy lehet attól a pár napos hajóuttól úgy félni ? Hiszen mindnyájan az Isten kezében vagyunk.

A rabbi vállat vont :

— Csakhogy egy olyan tengeri hajón az ember tulságosan az Isten kezében van.

— Jégelőfizetéseket Reusz-cég bármikor felvesz. Pontos szállítás. Telefon 141.

Egy kitagadott levele a szerkesztőhöz

Igen tisztelt szerkesztő Ur !

Az igazságtalanságok gyakran úgy rátapadnak az ember sorsára, hogy egész életükön viselni vagyunk kénytelenek. Az embermilliókkal történő igazságtalanságok már ott kezdődnek, hogy nem jól választják meg papájukat : szegény embernek születnek. Vagy nem jól választják meg sorsjegyüket. Sohasem nyernek. Akár mihez kezdenek vesztenek és vesztenek. Ennek is a rosszul megválasztott papa, meg a mama az oka, mert nem csak hogy pénzt nem kaptunk örökségül, hanem tehetséget sem ahhoz, hogy belekapcsolódjunk a mai erkölcsi mentalitásba és bármilyen uton, bármilyen körülmények között, megalkudva a még esetleg bennünk lappangó morállal vagyont szerezzünk.

Azokról a szerencsétlen emberekről van most szó, akik naponta járnak fel a városházára, mert valami fontos, egzisztenciájukat érintő okmányra ; például iparendélyre van szükségük. Feljárnak a rendőrségre, mert utlevél kellene. Talán azért, mert meghalt a grázi nagynéni, aki pénzt hagyott reájuk. Ez azonban nem lehet az övék, mert úgy születtek, hogy mindig hátul álljanak, mindig szükségét szenvedjenek. Nem lehet az övék, mert nem kapnak utlevelet. Nem mehetnek el édesanyjuk temetésére, leányuk esküvőjére : nem hagyhatják el az országot. Be vannak ide zárva mint egy börtönbe, azzal a külömséggel, hogy ott legalább enni adnak és fedél alatt lakhatnak.

Nincsen állampolgárságuk és örökös zaklatásnak vannak kitéve. Nincs hazájuk, nem mehetnek sehová, de itt sem maradhatnak. És mindez azért van, mert mint fentebb is megírtuk, szegények rosszul választották meg a papájukat.

Ha előrelátó papájuk lett volna, ha örökölte volna valami üzlet-rafinériához szükséges okosságot, akkor volna nekik állampolgári

ságuk, és átvehetnék a grázi nagynéni örökségét is.

De Igy ? kitagadottan, hazátlanul, csak arra vannak ítélve, hogy kiutasítsák őket a hivatalokból, hogy ne teljesítsék egyetlen kívánságukat sem. A kifizetett adójuk nyugtáját követelnék.

Egy szegény ember, akit véletlenül Dragici Constantinnak hívnak, aki ötvenegy éves és ötvenegy év óta lakik Aradon, nem kapott engedélyt arra, hogy péksüteményeket árusítson a városban, mert nincs állampolgársági okmánya.

Méltóztatnak érteni : Ötvenegy éve lakik Aradon és Dragicinak hívják. Nem állampolgár.

Jól tudom, hogy ezek a hibák nem a mostani éra bünei, de a mostani érának kell az égbekiáltó igazságtalanságokat kiküszöbölni a társadalom testéből. Az ilyen igazságtalanságokból fakadt a gyűlölet, az elégedetlenség és a bűn. Milyen könnyű volna a hatóságoknak mindezeknek elejét venni. Csak jóakarát és megértés kell hozzá.

*Hazátlan hü olvasója
B. Ferenc.*

Az alkoholizmus nem volt, hanem szesz

A prohibíció elleni liga ülést tartott Bukarestben, melynek során beható eszmecserét folytattak az alkohol üdvös hatásáról.

A szónokok azt hangoztatták, hogy a prohibíciós országokban inkább a bessztilalmat rendelték volna el, nem pedig a szesztilalmat, mert akinek van egy kis szesze, az belátja, hogy a szeszitalok káros voltáról terjesztett minden kijelentés légből kapott alkoholmány.

Az ülésen elhangzott beszédek-ről jegyzőkönyvet vezettek és a jegyzőkönyv minden oldalát külön-külön leittatták.

**Olvassa az
Erdélyi Életet !**

Feltalálták a gyomor-fényképezést

Az eddigi kísérletek bámulatos eredménnyel végződtek:

Egy kereskedő gyomráról készített felvétel pontosan mutatta azt a sok mérget, amit a szegény kereskedőnek manapság nyelnie kell.

Egy ügynök gyomorfelvételeiből kiderült, hogy egy félév óta nem volt meleg kanál a gyomrában.

Egy könyvbarátról kiderült, hogy gyomor-Shaw-tultengésben szenved.

Egyelőre csak ezek az eredmények, de már ezek is megmozgatták a társadalmat.

Weisz Lipót mester, hír szerint, szintén berendezkedik a

gyomor-fényképezésre és igyekezni fog minél gyönyörűbb női gyomorképeket produkálni, az „Erdélyi Élet pedig” valószínűleg megrendezi az első romániai gyomorszépségversenyt.

— Miképen orvosolják az adóhivatalok az adófizetők panaszait?

Felelet

Egy fiatal hölgy elmegy az orvoshoz, aki levetközteti.

— De édes doktor ur, — nyafog a hölgy — lehetetlen, hogy így egy ingben álljak Ön előtt...

— Igaza van, — mondja a doktor — vesse le.

Kül- és belföldi gyógyszer különlegességek

VOJTEK gyógyszertár

Mindennemü szörme munkát és
szörmeáruk

nyári gondozását
előnyös feltételekkel

felelősség mellett
vállalom.

**Engelhardt
Ferenc**

Arad, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 1.

Egészen röviden:

BCU Cluj / Central **az** ersity Library Cluj

„ERDÉLYI ÉLET“

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar nyelvű riportlap

Olvassa és terjessze!

Szent Imre évre jegyek és igazolványok

Budapestre és tovább utazók részére

a Waggon-Lits Cook utazási világvállalat aradi menetjegyirodájában, Minorita templommal szemben
Telefon: 6-57.

Szőnyeg, függöny, stor, ág- és asztalterítő, sezlonátvevő, butorszövet, brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és .ussor, paplan, nyári takaró, kelengyevá- szon, zéfir, selyem, szövet- és bélésáru **legolcsóbban**

„MERCANTIL“

szőnyeg- és divatáruházban
Arad, Bul. Regina Maria 18.

THERAPIA

szanatórium Arad, Str. Iosif Vulcan (Kazinczy-u.) 8.
Telefon 532. Telefon 532.

Legmodernebb műtőfelszerelés.
Röntgen, Quarz. — Diathermia.

Nem kell ango' partiárut ügynöktől venni

féláron kap
angol ujdonságot

J. SCHUTZ-nál Arad, Str. Eminescu 2.
(v. Deák Ferenc-ucca)

CASTOR-OIL, ricinus-oil a legkiválóbb autóolaj!
Minden jobb autóüzletben és garageban kapható

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Az olcsóság titka a racionalizált termelés.
Így az olcsóság nem a minőség rovására megy“

A D E R M A T A cipőgyárak, C L U J

Uj, olcsó cipői talpbavésett árakkal

az alant felsorolt cipőüzletekben a legdivatosabb kivitelben már kaphatók a következő árak mellett:

Női színes divat cipők	L. 500-tól 650-ig	Férfi fekete box cipő	L. 625
Női lack cipők	L. 550-től 700-ig	Férfi barna box cipő	L. 650
Női színes divat troteur	L. 550 től 700-ig	Férfi barna box rámánvarott	L. 800
Női fekete és barna cipők	L. 500-tól 650-ig	Férfi lack cipő	L. 700

Apponyi Testv. Bata cipőáruház Lévai és Szigeti Iványi Menyhért
vároházával szemben. Szabadság-tér. színházzal szemben. Forray-ucca.

Mielőtt a nyári és őszi divatszükségletét beszerezné, okvetlen keresse fel **divatárúházát,**

GOLDSTEIN LAJOS
Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-ucca) 2
ahol női és férfi divatszükségleteit legolcsóbban beszerezhet.

AZ

ARADI KÖZLÖNY

Erdély leg-
régibb, legolvasottabb és
legelterjedtebb napilapja!

Szines fényképek,
pastell-, aquarell- és olaj kivitelben. Portré, gyermek és interieur felvételek a nap bármely szakában, vasárnap is

Fessler Róbert
fotóművészeti szalonjában. Esti pillanatfelvételek Nitraphot reflektorok mellett. A Consum részletesport tagja. Tekintse meg a kirakatokat.
Arad, Bul. Reg. Maria 20.
Szabó Albert üvegházában.

forduljon
bizalommal

**Ha kárpitos munkát
akar jól és olcsón**

Wohlberger Sándor

kárpitoshoz Arad,
Str. Bratianu 21.
(Weitzer J.-ucca.)

WEISZ LIPÓT FOTOSZALONJA

Bulevardul Regina Maria No. 22.
(Dáciával szemben)

Gyermek-, portait és interieur felvételek a legszebb kivitelben eszközöltetnek.

**Házak vételét
és eladását közvetíti**

**Herzog
Sándor**

Str. Bratianu 15. (Weitzer-ucca)

Reiner József

budapesti állami műmechanikai és órai ipariskolát végzett műorás. Preciz óra- és ékszerraktár, javítóműhely

Arad, Str. Col. Pirici No. 3.
(Vörösmarthy-ucca 3. szám) a színházi színészbejárattal szemben.

Cipőket a legújabb divat szerint, a legkényesebb igényeket is kielégítően készít, ugyancsak javítást mint cipőfestést olcsón és pontosan vállal

Héder Sándor cipész Arad,
Str. Episcopul Radu 37. (v. Magyar-ucca)

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . 600 lei
Félévre . . . 300 lei
Negyedévre . . . 150 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 4 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 5 d.

Megjelenik minden hó 10-én, 20-án és 30-án. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdetőiroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként.

Telefonszám 520.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Telefonszám 520.

Arad, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2.

E díjazási árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek 1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.